

Vorbereiding 27.6: David telt het volk

SCHRIFTGEDEELTE

2 Samuël 24

THEMA

David telt het volk

EXEGESE

2 Samuël 24

Vers 1 Wat de achtergrond is van de 'toorn des HEEREN', is voor ons niet helemaal duidelijk. Het kan zijn dat we dit moeten bedenken tegen de achtergrond van de opstanden van Absalom en Seba.

Het tweede gedeelte van vers 1 is voor ons heel moeilijk te vatten. In 2 Sam. 24 lezen we: 'en de HEERE porde David aan tegen henlieden, zeggende: Ga, tel Israël en Juda'. In 1 Kron. 21 staat echter: 'Toen stond de satan op tegen Israël, en hij porde David aan dat hij Israël telde.' Wat we als eerste ontdekken, is dat er staat 'tegen hen' (of 'tegen Israël', in Kronieken). De toorn van God wordt gewekt door de ongerechtigheid van de mensen. Er is iets (nog) niet in de haak. Er is nog geen vrede tussen God en het volk. Zoveel is duidelijk!

Maar, moeten we nu op grond van dit gedeelte zeggen dat het de Heere is Die David aanzet tot een bepaalde zonde? Of moeten we concluderen dat de Heere hier niets mee te maken heeft en dat het het werk van de duivel is? Een moeilijk vraagstuk. Hoe dan ook is het zo dat de Heere niemand verzoekt (Jak. 1:13). Toch kan God wel de satan toelaten om mensen of volken in verzoeking te leiden. Daar kan de Heere een goede reden voor hebben. Het blijft voor ons een geheimenis: enerzijds zal de Heere niemand verleiden tot het kwade, anderzijds gebeurt er niets buiten Zijn leiding en toelating om. En, zo zullen we dadelijk ontdekken, David en het volk zijn niet te verontschuldigen. Van David horen we geen enkel woord van verwijt richting de Heere God (in de trant van: 'U hebt me hiertoe aangezet'). Integendeel, David beseft en doorleeft dat hij gezondigd heeft.

Vers 2-4a Het plan vat post in het hart van David: 'Ik ga het volk tellen!' Snel zal hij Joab, zijn legeroverste, hebben ontboden. De verzen 2-4a geven het gesprek weer tussen beiden. In vers 2 geeft David het bevel aan. Laten we nu even stilstaan bij de vraag waarom in 2 Sam. 24 het tellen van het volk als zonde wordt aangemerkt. Het gebeurde in het Oude Testament wel vaker dat het volk geteld werd en dat dat niet als zonde wordt aangemerkt. Integendeel zelfs: in Num. 1:2 geeft de Heere er Zelf de opdracht toe. Zie ook Num. 26:2 en Ex. 30:12. In 2 Sam. 24 is er toch echt iets anders aan de hand. David wil weten hoe groot het volk is. Wat is er in zijn hart gekomen? Grootheidswaanzin? Hoogmoed? Wil hij een machtige Oosterse koning zijn? Wil hij weten hoe sterk hij is ten opzichte van omringende landen en hun koningen? David is vergeten dat de zegen is gelegen in de zegen van de Heere. Hij is zijn

afhankelijkheid van de Heere kwijt. Hij denkt dat het volk met al die strijdbare mannen er is omwille van hem. Om hem eer en aanzien te verschaffen. David begeeft zich op een ernstig dwaalspoor.

In vers 3 toont Joab zich ongerust. David moet het toch van God verwachten? Maar de koning laat zich niet vermanen, laat zich niet overtuigen. Deze goede en wijze raad slaat hij in de wind. Er zullen misschien nog wel meer woorden gesproken zijn (vgl. 1 Kron. 21:3). Maar wat Joab ook zei: David was vastberaden in zijn plan. Hier zien we dat wanneer iemand een (zondig) plan heeft, hij daar niet gemakkelijk van af te brengen is. We zijn hardnekkige mensen in de zonde.

Vers 4b-8 In deze verzen gaat het over de feitelijke volkstelling zoals die door Joab en de zijnen wordt uitgevoerd. Ze zijn het hele land doorgetrokken, van noord tot zuid (Dan ligt in het noorden en Berséba in het zuiden). Ze zijn in totaal negen maanden en twintig dagen met deze klus bezig geweest. Uit Kronieken komen we te weten dat de stam van Levi en Benjamin niet geteld zijn. Uit vers 6 van 1 Kron. 21 komen we ook te weten dat Joab deze taak met grote tegenzin heeft uitgevoerd.

Vers 9 In dit vers worden de getallen meegedeeld. Imposante getallen zijn het: in Israël zijn 800.000 en in Juda 500.000 strijdbare mannen. Het woordje 'duizend' zou mogelijk ook iets als 'regiment' kunnen betekenen. Dan staat er dus 800 en 500 eenheden van strijdbare mannen. Wat doet het met David als hij de resultaten van de telling hoort?

Vers 10 David beseft in één keer wat hij gedaan heeft. Hij ziet plots het zondige van zijn daad. En dat belijdt hij ook. Hij had het volk niet mogen tellen. Hij had zich niet mogen verheffen. Waarom heeft hij niet in stilheid op de Heere vertrouwd? Waarom wilde hij wat worden? Wat een confronterende zaken. Wij hoeven ons niet boven David te verheffen. Laten wij maar naast hem gaan staan en zeggen: 'David, dat ben ik' (ook een eerzoeker van mezelf en een eerrover van God). David bidt tot God: 'Neem de ongerechtigheid van Uw dienaar weg, want ik heb heel dwaas gehandeld' (HSV).

Vers 11-14 David zal de volgende morgen ontdekken dat de misdaad niet zomaar weggenomen kan worden. De ongerechtigheid moet gestraft worden en de misdaad moet verzoend worden.

De ziener Gad wordt door de HEERE naar David gestuurd. Drie dingen: dat zijn drie verschillende straffen waaruit David mag kiezen. We lezen niet hoe David zich voelde toen hij ontdekte dat God de misdaad niet wegneemt dan door de weg van het oordeel. We krijgen de indruk dat hij daarin berustte en de Heere hierin bijviel (denk maar aan Ps. 51: 'Ik erken mijn schuld die U tot straf bewoog, Uw doen is rein, Uw vonnis is gans rechtvaardig'). David mag een keuze maken uit zeven jaar honger, drie maanden achtervolgd worden door de vijanden of drie dagen pest in het land. Ik denk dat David echt niet wist welk kwaad hij kiezen moest: het is allemaal even vreselijk. Gad wordt wellicht iets ongeduldig. Het enige wat David dan weet uit te brengen is: 'Het benauwt me zeer' (HSV). Hij denkt er niet lichtvaardig over. Gods oordelen zijn zwaar. Wat een les voor ons, deze opmerking van David. Maar het vervolg van

wat hij zegt tegen Gad is óók een les: 'Laat ons toch in de hand des HEEREN vallen, want Zijn barmhartigheden zijn vele, maar laat mij in de hand van mensen niet vallen.' God is een God van barmhartigheden. Hij zal in het oordeel aan Zijn genade denken. Dat geloof breekt nu weer door bij David. In Gods slaande hand is bescherming. Let er op dat David zegt: 'Laat ons [...]'. Hij beseft dat deze straffen heel het volk zullen treffen. Het antwoord betekent dat strafoptie 2 afvalt (achtervolgd worden door de vijanden). Hij laat de keuze verder aan de Heere (strafoptie 1 of 3).

Vers 15-17 De Heere verkiest om het volk te straffen met de pest. In het hele land, van Dan tot Berséba toe, sterven maar liefst 70.000 mannen. In vers 15 lezen we: 'tot de gezette tijd toe'. Heeft dit betrekking op de drie dagen of heeft het betrekking op de tijd van het avondoffer (drie uur in de middag)? Voor dat laatste is niet een duidelijke aanwijzing. 'Tot de gezette tijd' moeten we opvatten als de door God bepaalde tijd. Tot het moment van het berouw van God. In vers 16 ontdekken we dat God de straf door middel van een engel laat voltrekken. Wanneer deze engel op het punt staat de stad Jeruzalem te verderven 'berouwde het den HEERE over dat kwaad' (uit 1 Kron. 21:15 kunnen we afleiden dat er al slachtoffers waren gevallen in de stad).

Kort over het woordje 'berouwen': soms wordt in de Bijbel sterk de onveranderlijkheid van God onderstreept (bijv. Num. 23:19), maar er zijn ook genoeg plaatsen in de Bijbel waar we lezen dat Gods houding kan veranderen. De Heere is geen afstandelijke God. Hij is niet onbewogen. Zie bijvoorbeeld: Ex. 32:14.

De engel des HEEREN is op het moment dat God Hem (of hem?) bevel geeft, bij de dorsvloer van Arauna, de Jebusiet. Wie is de engel des HEEREN? Hij zou de Heere Jezus Zelf kunnen zijn. We weten dat niet zeker.

David weet nog niet van het berouw van de Heere af. Wanneer hij de engel ziet, vallen David en de oudsten, bedekt met zakken, op hun aangezichten (1 Kron. 21:16). De belijdenis van David is een verdieping ten opzichte van de belijdenis in vers 10. Hij eigent de schuld zich toe (let op het herhaalde 'ik' in vers 17). Hij zegt: '[...] maar wat hebben deze schapen gedaan? Uw hand zij toch tegen mij en tegen het huis van mijn vader.'

Vers 18-24 De ziener Gad treedt nu weer ten tonele. Hij brengt namens zijn Zender een opdracht over aan David: 'Ga op, richt (voor) de HEERE een altaar op, op de dorsvloer van Aranja (Arauna) de Jebusiet.' We moeten goed voor ogen houden dat de engel van de HEERE zijn zwaard nog niet weggedaan heeft. Eerst moeten er offers gebracht worden, voordat de engel zijn zwaard kan opbergen (zoals we lezen in 1 Kron. 21:27). Vers 19: David komt zonder te dralen in beweging. Vers 20: Arauna ziet David en zijn mannen tot zich komen. Hij buigt zich neer voor David. Uit 1 Kronieken komen we te weten dat Arauna de engel des HEEREN zelf ook gezien heeft. De verschijning moet zeer indrukwekkend geweest. De vier zonen van Arauna verborgen zich namelijk. Arauna vraagt aan David waarom hij naar hem toe komt (vers 21a), waarop David hem een duidelijk antwoord geeft (vers 21b). Uit het antwoord van David blijkt dat het helemaal tot hem doorgedrongen is dat er een offer nodig is om de schuld bij God te verzoenen en om de ongerechtigheid te bedekken. Arauna is doordrongen van de ernst van de situatie en biedt royaal alles aan wat David nodig zou hebben om te offeren (vers 22). Hij

voegt er een zegenwens (vers 23) aan toe. Het betekent: dat de HEERE dit offer toch zou willen aannemen en in die weg de misdaad zou wegnemen en de zonden bedekken. David stemt er niet mee in dat Arauna alles voor niets zou geven. Hij staat er op dat hij de prijs aan Arauna betaalt. Zo gebeurt het dan ook..

Vers 25 David bouwt een altaar voor de HEERE en offert brandoffers en dankoffers. Brandoffers: ze zijn er tot verzoening en tot een liefelijke reuk voor de HEERE (Zie Lev. 1:4 en 9). Dankoffers: 'Een offer waarmee men Gode dankzegging vergeldt voor allerlei welstand, voorspoed, vrede en zegening' (kanttekening SV bij Lev. 3:1). In 1 Kron. 21:26 lezen we: 'Als [David] de HEERE aanriep, zo antwoordde Hij hem door vuur uit de hemel op het brandofferaltaar.' Zo geeft God er getuigenis van dat Hij de offers aanvaardt. 'Zo liet de HEERE Zich verbidden ten gunste van het land, en de plaag over Israël werd tot stilstand gebracht' (HSV).

In de weg van schuldbelijdenis en in de weg van het offer komt de plaag, het oordeel van God over de zonde, tot stilstand. Op de plaats waar Arauna woonde, komt de toekomstige tempel te staan (we lezen dat in 2 Kron. 3:1). Zie ook 1 Kron. 22:1. Het is op de berg Moria waar eens Abraham zijn zoon moest offeren. Maar de Heere voorzag Zichzelf een lam ten brandoffer. Dit is de plaats waar eens het Lam Gods zal sterven aan het kruis. De plaats waar het vuur van de toorn Gods Zijn eigen Zoon verteert, opdat zondaren vrijuit kunnen gaan. Zo groot is nu de liefde van God.

GELOOFSLEER

HC vraag 7	Onze verdorven aard
NGB art. 13	De voorzienigheid van God
2 Samuël 22	Maar Uw ogen zijn tegen de hoogmoedigen, U vernedert hen.
Johannes 10:11	De goede herder geeft zijn leven voor de schapen.

GEBEDSPUNTEN

- Bewaar ons voor een hoogmoedig hart. Geef dat we U verhogen en onszelf niet zo belangrijk vinden.
- Dank dat er altijd ruimte is voor vergeving. Dank dat de Heere Jezus stierf aan het kruis om verzoening te doen voor onze zonden.
- Leid ons niet in verzoeking, geef dat we dicht bij U en Uw woord zullen leven.

PSALM- EN LIEDLIJST

Psalm 33: 8	't Is God aan tijd noch plaats verbonden
Psalm 119: 69	Gij zij volmaakt, Gij zijt rechtvaardig Heer'
Psalm 147: 5	God wil al 't vee steeds spijzen, laven
Psalm 147: 6	De Heer' betoont Zijn welbehagen
	Al waren uw zonden als scharlaken
	Hij die rustig en stil

INTRODUCTIE OP DE VERTELLING

Stel een aantal kennisvragen over David. Stel daarna de vraag: hoe vind je het om het antwoord te kunnen geven? Hoe voel je je daarbij? Het is fijn als iets lukt en als je iets kunt. Maar wanneer is het niet meer fijn als iemand veel kan en vaak antwoord geeft? Hoe komt dat? Voel jij je ook weleens iets beter dan anderen? Of denk je weleens: ik vind die ander maar een beetje raar? Wat doe je dan eigenlijk van binnen? Deze geschiedenis gaat over een koning die eens wilde voelen en laten zien hoe machtig hij wel was. Luister maar wat er gebeurt.